

TREBINJE

Novi sjaj trebinjskih orgulja

Uoči vanjske proslave sv. Mihovila, zaštitnika Trebinjsko-mrkanske biskupije, 26. rujna u 20 sati tradicionalno je, deveti put, organiziran orguljski koncert u katedrali Rođenja Blažene Djevice Marije, na kojem je nastupila mlada zagrebačka orguljašica Katarina Javora (1986.), u čijoj umjetničkoj biografiji stoji da je maturirala klavir u Glazbenoj školi »Blagoje Bersa« u Zagrebu (klasa prof. Renate Strojín Richter) te diplomirala orgulje u klasi Ljerke Očić, čembalo kod prof. Pavla Mašića, a isto tako završila i studij teorije glazbe na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Nakon Zagreba diplomski studij orgulja (koncertni smjer) završila je na *Universität für Musik und darstellende Kunst* u Beču, u klasi prof. Piera Damiana, a čembalo kod prof. Emanuela Schmelzera Ziringera. Tijekom školovanja osvojila je nekoliko nagrada na natjecanju HDGPP-a te nagradu Fonda »Janjka Šanjek«, a nastupila je na više festivala u Hrvatskoj i inozemstvu, gdje također pohada brojne seminare za interpretaciju orguljske i čembalističke literature. Trenutačno predaje glazbnoteoretske predmete, orgulje i čembalo u Glazbenoj školi »Brkanović«, a od 2000. godine je orguljašica u župnoj crkvi sv. Male Terezije od Djeteta Isusa u Zagrebu.

Orgulje trebinjske katedrale, koje su pod rukama i nogama umjetnice ove večeri sijale punim sjajem, imaju 24 registra, dva manuala, pedal sa slobodno sto-

ječim sviraonikom, a donacija su Župe sv. Ruperta iz Gerolfinga, kod Ingolstadra, u Bavarskoj (Njemačka). Dativaju iz 1954. godine i izrađene su kod »Eischstatter Orgelbau Firma – Bittnera«, a opus su 235.

Biran program za ovu prigodu raspona je od Sweelincka do Klobučara, a za svaku skladbu Javora je pravila nebrojene glazbenoizražajne i inteligibilne registracije, u kojima je skladno iskoristila kapacitet orgulja i sonornost prostora, a time ujednačila sve stilske razlike i orguljaške koncertne tehnike epoha kroz koje je provela slušaoc.

Kolažna i blistava skladba *Gloria in Excelsis* (op. 50, br. 8) Maxa Regera bila je svojevrsan introitus te koncertne večeri, u kojoj je umjetnica interpretativno lucidno, blistavo, ali i u fugatima osjetljivo i ujednačeno istakla baroknu arhitektoniku, a na isti način (Maxovim) novim stilskim jezikom iznijela temu gregorijanskog napjeva *Glorije*. Jan Pieter-son Sweelinck i njegove varijacije *Onder een linde groen* (*Ispod zelene lipe*) uslijedile su ležernijim umjetničkim tonusom, u kojem je Javora vrlo otmjeno i jasno pratila strukture fraza Sweelinckovih melodijskih formula i modela, u kojima skladatelj u svakom ponavljanju daje kombinaciju fluida nota i snažnih akorada lijeve ruke u svakom ponavljanju melodijskih sekvenci. Umjetnica je istančano skrenula pozornost na cjeline ili fragmente melodija koje su se provlačile u ritmičkoj kombinatorici, koja se progresivno protkala u narednim varijacijama, obilatim

ORGULJSKI KONCERT
KATEDRALNA CRKVA U TREBINJU
26. RUJNA 2015. U 20 SATI

KATARINA JAVORA
orgulje

MAX REGER:
Gloria in excelsis Op. 59 br. 8

JAN PIETERSSON SWEELINCK:
Varijacije *Unter der Linden grüne*

JOHANN SEBASTIAN BACH:
Liebster Jesu, wir sind hier BWV 731

JOHANN SEBASTIAN BACH:
Preludij i fuga u e-molu BWV 548

MAURICE DURUFÉ:
Scherzo op. 2

ANDELKO KLOBUČAR:
III. Stavak iz Sonate br. 2. *Presto possibile*

FELIX MENDELSSOHN:
Sonata A-dur Op. 65 br. 3. *Con moto maestoso*

ustrajnim ritmičkim motivima, sinkopacijama, arpeđima i imitacijama, koje su u ovoj intepretaciji bile u nekim jednostavnim figurama pomalo zanesene dozom nestrpljivosti, ali svakako iznijete do kraja izuzetnom tehničkom vještinom i vrlo elegantnom ornamentikom.

Dva naredna djela jesu koralni preludij *Liebster Jesu, wir sind hier* (BWV 731) i *Preludij i fuga e-moll* (BWV 548) Johanna Sebastiana Bacha. Zanosna melodija kratka preludija u koralnim frazama i fragmentima zvučala je intenzivno, dok je izražajna bila koralna crta *Liebster Jesu*, kao uvod u monumentno pozno djelo – *Preludij i fuga u e-molu*. Preludij je glazbenoarhitektonski kompleksan, u stilu versa i ritornela, kroz koje provlači tri teme, a u cijelom djelu se uprkos striktnoj melodijskoj strukturi harmonska podloga poigrava. Javora je interpretativno iskazala veoma kvalitetan pristup problematici,

dok je samo u pojedinim dužim frazama bila manje precizna ili previše teška (u smislu stila izvođenja), ali opet bravurozna, s vrlo osjetljivim čulom za modulacijsku pripremu svakog nastupa teme. Jednostavna, a harmonijski napeta melodijska struktura, koja gravitira oko tonike, virtuozna tokata drugog dijela fuge te melodija koja se ponovo javlja u pedalu i snažna potvrda teme u završnom dijelu triptiha, bazična je oznaka te fuge simfonijskog karaktera (uključujući i preludij), koju je umjetnica na vrlo promišljen način predstavila publici, s utiskom da je i na najmanjoj cjelini tog djela jako puno rađeno, sa stilskim iskustvom i upornošću, čemu svjedoče stabilne melodijske linije, jasni kontrapunktski blokovi te registracija, koja je u masivu motiva, fraza i samog izražaja pridonijela da se s izvođačkim mogućnostima Javore uklope svi elementi koji bi označili vidljiva Bachova pozna glazbeno-tehnička rješenja u tom djelu. Kao već iskusna orguljašica, koja je morala steći ljubav prema tom instrumentu kroz Bachovu glazbu, siguran sam da je izgradila svoj ukus i stil sviranja baroknog genija ne filozofijom jedne skladbe, već u zbiru svih drugih skladbi u jednoj, što se očituje u tome da se prema iznenađujućim kompozicijskim tehnikama odnosi na odgovoran način, što je pokazala u svojoj izvedbi.

Stilski skok na ovom koncertu, nakon Bacha, bila je naredna skladba, *Scherzo*, op. 2, francuskog skladatelja Mauricea Duruflea, modalna melodijska varljiva pulsirajuća šala, koja u naletima iznenađuje svojim raznovrsnim

Plemeniti zvuk trebinjskih orgulja zadovoljio je i najsofisticiranije osjećaje dijela publike, koja redovito prati kulturna događanja u Trebinju i drugim gradovima.

tematskim materijalom, iz kojeg u drugom dijelu izranja kvazikoral i pomalo mistična koda. Katarina je pažljivom registracijom i promišljenom interpretacijom dočarala sam karakter tog djela, s ponekad ubrzanom frazeologijom i impulsom, ali vješto dopunjenim koloritom. Sličnog karaktera je i treći stavak, *Presto possibile*, iz *Druge sonate za orgulje* hrvatskog skladatelja Anđelka Klobučara, koji je poznat po stilu povezivanja tradicionalnih i suvremenih kompozicijskih postupaka te se to dijelom očituje u izvedenom stavku. Tehnički precizna, Javora je pokazala još jednom vladanje minijaturnim formama, minimalističkim izrazima i tehničkim izazovima, koji su sadržani u glazbi XX. stoljeća.

Prvi stavak, *Con moto maestoso*, dvostavačne *Sonate A-Dur*, op. 65, br. 3 Felixa Mendelsoona ostavljen je za kraj, kao kratko (u nizu od šest njegovih sonata i najkraće), ali veoma efektno djelo, u kojem na malom prostoru nalazi izražajni kolaž iznenadnih kromatskih pokreta (možda zbog ne toliko izražajne melodijske strukture osnovice), a u kojem se nalazi i luteranski koral *Iz velike nevolje vapijem k tebi*, u vrtlogu četveroglasnog kontrapunkta. Katarina je u tom stavku vrlo odmjereno upotrijebila ornamentiku, prikladnu nekoj

vrsti pompozna uvoda, držeći se onih glazbenih okvira koji su skladateljevom idejom, izraženom u polifoniji, uveli na put ka koralu, u kojem je ona vješto odsviranim virtuoznim pasažima i istim takvim radom pedala iskazala svoju spretnost i umijeće vladanja jasnim i bravuroznim elementima romantičarske orguljske tematike, kao sebi bliske, a to se očitovalo u također veoma zanimljivu oblikovanju i vođenju melodijskog kolorita, osmišljenu gradacijama, koje su bile tehnički veoma precizno izražene, kako na manualima, tako i u pedalu.

S obzirom na predstojeći blagdan jednog od arkandela, brojnu publiku koja je koncert pratila na platnu ispred glavnog oltara posredstvom visoke audio-vizualne tehnologije, Katarina je počastila Moriccioneovom skladbom *Gabriel*, iz filma *Misija*, u čijem je tonu i završen ovaj zaista impresivan nastup mlade orguljašice.

Plemeniti zvuk trebinjskih orgulja zadovoljio je i najsofisticiranije osjećaje dijela publike, koja redovito prati kulturna događanja u Trebinju i drugim gradovima, što je potaknulo i župnika Antu Luburića (inače začetnika i glavnog organizatora te orguljske manifestacije) da u zahvalnoj riječi istakne činjenicu da je to jedino mjesto u okolici koje u kontinuitetu ostvaruje u potpunosti mogućnost instrumenta koji posjeduje te da ta mala župna zajednica može biti ponosna što uz Dubrovnik, Kotor, Split, Sarajevo, ali i druge gradove, ima tradiciju orguljskih koncerata visokoga umjetničkog sadržaja. Posjedovanje velikog instrumenta, od poznatog graditelja, u po-

znatu ili prepoznatljivu zdanju, nije dovoljno samo po sebi. Taj instrument mora ispuniti svoju svrhu te osim na misi zasjati i pod rukama umjetnika, koji će pokazati njegov kapacitet i tako donijeti estetski ugođaj publici,

prepoznatljivost crkvi i sredini, u kojoj se možda i probudi talent koji će se u školovanju ostvariti, onaj isti koji smo posvjedočili u izuzetnu umjetničkom i izvođačkom instinktu mlade Javore, koja ostvaruje svoj poziv u svijetu koji

svakog dana ima sve manje sluha za kvalitetu, ali u kojem još uvijek ima mjesta za sve one kojima je umjetnost i glazba iskra božanskoga, a ne samo posao kao i svaki drugi.

Prof. Ivan S. Vukčević

SIVERIĆ

Krsto Odak – komemoracija u prigodi 50. obljetnice smrti

U nedjelju 8. studenoga bilo je u župnoj crkvi sv. Petra u Siveriću, kraj Drniša, vrlo svečano. Razlog je tomu bio što su mještani tog sela, zajedno sa svojim župnikom fra Stjepanom Matićem, obilježili obljetnicu smrti svoga uglednog i poznatog mještanina, hrvatskog skladatelja Krste Odaka, koji je točno prije pedeset godina (4. 11. 1965.) umro u Zagrebu. U 10.30 sati, pola sata prije redovite nedjeljne župne mise, održana je komemoracija Odaku u čast. U komemorativnom dijelu sudjelovali su župnik fra Stjepan Matić, koji je pozdravio nazočne i vodio konferansu, fra Joško Kodžoman, provincijal, koji je uputio pozdravnu riječ, gradonačelnik Drniša Josip Begonja, koji je zajedno sa župnikom fra Stjepanom pokrovitelj te manifestacije te održao pozdravnu riječ, Župni mješoviti zbor Gospe od Zdravlja iz Splita, s orguljašicom s. Zorislavom Radić i maestrom fra Stipicom Grgatom. Fra Stipica je ujedno održao ogledno predavanje *Život i djelo Krste Odaka*.

Nakon komemoracije uslijedila je svečana sveta misa, koju

je predvodio provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra Joško Kodžoman. Za vrijeme komemoracije i mise pjevao je Zbor Gospe od Zdravlja, izvodeći skladbe Krste Odaka.

U prvom dijelu izlaganja maestro Grgat potanko je prikazao Odakov životni put od Siverića i dolaska u franjevačko sjemenište i gimnaziju u Sinj, preko novicijata na Visovcu (uzeo je redovničko ime fra Konrad), studija filozofije i bogoslovije u Šibeniku, Zaostrogu i Makarskoj, svećeničkog ređenja u Makarskoj 1912. godine i mlade mise, do odlaska na daljnji studij sociologije u München, povratka u Sinj za učitelja pjevanja i orguljaša, službe župnog pomoćnika i župnika u Otoku od 1915. do 1919., odlaska u Prag na studij glazbe te konačna povratka u Zagreb, na Glazbenu akademiju, na kojoj je kao profesor djelovao do umirovljenja 1961. godine.

U drugom dijelu Grgat je ukratko opisao Odakov opus, kao i njegov umjetnički prinos hrvatskoj glazbenoj kulturi. Navodeći Odakova djela, nazočnima je osobito istaknuo njegov osjećaj za narodno – nacionalno, kako se u međuratnom vremenu od glazbenih umjetnika

očekivalo. Pritom je izdvojio Odakov vrlo bogat opus iz područja crkvene glazbe.

Naposlijetku je slušateljstvu predočio i njegov unutarnji, duhovni, glazbeni jezik i način razmišljanja, navodeći poneka djela kao životnu autobiografiju i njegov kredo. To se osobito odnosi na Odakov zasigurno najpopularniji motet, za bariton solo, mješoviti zbor i orgulje – *Svrši stopi moje*. Govoreći o tom motetu, oslonio se na analizu muzikologa Lovre Županovića, citirajući ga: »Da je motet *Svrši stopi moje* prožet snažnom autobiografskom konotacijom, potvr-